

Vestnik.

Osebnosti. Absolvirana učiteljska kandidatinja gđc. Amalija Poljanec je imenovana za provizorično učiteljico v Brusnicah. Učitelj in vodja šole v Spodnjem Logatcu g. Alojzij Pin je dobil dopust do maja 1906. Za ta čas pa pride na njegovo mesto provizorična učiteljica na Jesenicah gđc. Marija Remžgar kot suplentinja. Za suplentinjo je imenovana gđc. Kavčič za Vrbovo pri Postojni, Mirt pa za Postojno. Provizorično so nameščene: Gđc. Veselič za Budanje, Kunatz za Suhorje, Uršič za Podkraj, Cigoj za Harije, Trampuš za Col. Premeščena sta provizorična učitelja Fegic s Cola v Knežak in Kenič od tod v Ostrožno brdo. Enoletni dopust sta dobila: učitelj Tratnik v Postojni in učiteljica Kokalj v Košani, polletni pa učiteljica Velepich v Postojni. Absolvirana učiteljska kandidanta gđc. Marija Kalin je imenovana za provizorično učiteljsko mesto v Breznici pri Radovljici. Absolvirana učiteljska kandidatinja gđc. Pavla Potočnik je imenovana za provizorično učiteljico v Komendi St. Peter. Pomožni učitelj gospod. Ivan Stalzer je imenovan suplentom v Poljanah pri Novem mestu. V pokoj je šel profesor na ljubljanskem učiteljskem g. Jakob Vodeb, kateremu je bil tem povodom podeljen naslov šolskega svetnika. Absolvirana učiteljica gđc. Ljudmila Šircelj iz Ljubljane je postala suplentinja v Šmarjeti, kjer je dobil nadučitelj Ivan Demšar dopust do velike noči zaradi bolezni.

Slučajno ali namenoma? Kdor ima še pri rokah oni »Verzeichnis«, kjer so navedeni člani IV. deželne kranjske učiteljske skupščine in ki ga je izdal in razposlal c. kr. deželni šolski svet, naj pogleda oni okrasek, ki je na koncu tega seznamka. Napravljene so lepeničle in ravno 33 jih je, kakor je bilo 33 izvoljenih delegatov kranjskega učiteljstva. Ali je to slučaj ali namen, žaliti legitimne zastopnike kranjskega učiteljstva? Kdo je to zagrešil? C. kr. deželni šolski svet naj zadevo preišče, ker nikakor ne moremo in nečemo trpeti, da bi že vsak diurnist smel žaliti učiteljstvo in briti iz njega norcel!

Retour! C. kr. okrajni šolski svet v Krškem je imel dne 23. t. m. sejo, kjer je prišlo v razgovor tudi discipliniranje delegatov. Sklenil je isto kar črnomaljski okrajni šolski svet, o čemer smo poročali v zadnji številki (str. 365). Ves akt pojde retour v Ljubljano! Tako je prav! Naši »prijatelji« hodijo vsi potrti in žalostni z dolgimi nosovi okrog, ker ne morejo podaviti in uničiti vrlih zastopnikov in zastopnic učiteljstva! Zgled črnomaljskega, postojnskega in krškega okrajnega šolskega sveta naj posnemajo še ostali okrajni šolski sveti. Potem ostane prvenstvo in edinstvo samo — litijskemu okr. šol. svetu. Žalostna slava!

„Gorenjec“ priobčuje v zadnji številki uvodnik, ki govori o zasedanju kranjskega deželnega zbora. Glede našega vprašanja pravi doslovno: »Zlasti poudarjamo pritožbe kranjskega učiteljstva, ki je dospelo že v naravnost obupen položaj. Ono tirja kruha in ima pravico tirjati ga. Vsako daljše zavlačevanje pravične ureditve njih plač utegne roditi usodne posledice, za katere bodo odgovorni pred Bogom in pred narodom vsi oni, ki bi jih zakrivali.« — Res je!

Disciplinarna preiskava proti učiteljskim delegatom. »Slovenski Učitelj« piše: Zoper delegate, ki so povodom deželne učiteljske konference podpisali izjavo, da se ne bodo udeleževali posvetovanj, je zdaj deželni šolski svet odredil disciplinarno preiskavo. Vemo iz skušnje, zaradi kakšnih malenkosti se ta moderna tortura časih komu na vrat obesi, in vemu tudi, kako prikladno je to sredstvo, da se neljube osebe potlačijo. A vendar upamo, da šolske oblasti ne bodo kaznovale delegatov za to, kar je zagrešilo vse učiteljstvo. Kar so delegatje podpisali, govorili in storili, se je zgodilo v sporazumljenju z vsem ostalim učiteljstvom, ki se čuti solidarno s svojimi zastopniki. Kaznujte

torej vse ali pa nikogar! — Tej notici pristavljamo, da se popolnoma strinjamo z njo. »Slovenskemu Učitelju« pa svetujemo, naj povpraša pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Litiji, kdo je glasoval za discipliniranje delegatov? Zvedel bo, da je glasoval zanj somišljenik »Slovenskega Učitelja«, dekan A. Žlogar, ki je tudi tajnik družbe sv. Cirila in Metoda. Z dekanom Žlogarjem je potegnil tudi toliko češčeni svobodomiselnih »naprednjak« notar Luka Svetec. Tretji v tej družbi, ki je tako od srca naklonjena učiteljstvu, je nadzornik Stiasny, ki je stavil predlog za kazni. — Od naše strani bodi tej trojici izrečena največja graja, ker je javno izpričala, da nima srca za trpeče učiteljstvo. G. Stiasny je za vsak dan nadučitelj, le v sedanjem medvladju opravlja posel nadzornika, ki goni učiteljstvo v kazni. Pravzaprav bi moral biti državni pravdnik, potem bi bila še večja prijatelj z »liberalnim« notarjem Svetcem. Radovedni smo, ako tudi »Slovenski Učitelj« pograja te tri prijatelje učiteljstva! Prilike ima dovolj!

Gospod župan Ivan Hribar se je odpovedal odborništvu »Družbe sv. Cirila in Metoda« z izrečno željo, naj bi namesto njega poklicali v vodstvo zastopnika učiteljstva.

Discipliniranje delegatov v okrajnem šolskem svetu v Postojni se je izjalovilo. Ko sta odšla od seje oba zastopnika učiteljstva, ki sta bila slučajno delegata, je postala seja nesklepčna, a delegatom je ostala koža zdrava in cela. Oh, kako je to nerodno, če se časih »prijatelj« zmeša širenal!

Iz seje c. k. okr. šolskega sveta v Postojni dne 11. oktobra 1905. Zapisnik zadnje seje se potrdi kakor tudi vse izza te seje kurentnim potom rešene vloge, posebno pa še, da se je dovolil bolnemu*) učitelju Tratniku v Postojni in bolni učiteljici Kokaljevi v Košani po enoletni in bolni učiteljici Velepichevi polletni dopust. Dalje se je zaznalo, da so se nastavile kot suplentinji gđc.: Kavčič za enorazrednico v Vrbovem, Mirt za triraz. v Košani, kot proviz. učiteljice gđc.: Veselič za dvoraz. v Budanjah, Kunatz za enorazrednico v Suhoriju, Uršič za dvoraz. v Podkraju, Cigoj za enorazrednico v Harijah in Trampuž Amalija za enorazrednico na Colu. Premeščena sta bila prov. učitelja: Fegic s Cola v Knežak in Kenič iz Knežaka na Ostrožno brdo. Oboleli učiteljici Carli v Nadanjem selu se dovoli osemdnevni dopust. — Dovolj se učence in učenke ponav. šole na Razdrtem z ozirom na njih pičlo število skupno poučevati. Predsedniku kraj. šol. sveta na Vrabcih se dovoli, da odloži to častno službo. Predlog za uvrstitev nekaterih učnih oseb v višje plačilne razrede učiteljskega statusa se predloži c. kr. dež. šol. svetu v uvaževanje. Vasi Dolenja vas in Potoče se izsolate iz šol. občine Senožeče ter se všolata v novo šolsko občino Dolenja vas. V Št. Petru se dovoli za leto v I. razredu poldnevni pouk. Potreba ustanovitve nove šole v Bitinjah pod Premom se pripozna. Pripoznajo se starostne doklade, in sicer nadučiteljema: Ravnikarju v Trnovem petu, Gradu v Košani prva ter učiteljicama: Puppis v Košani in Mahorčič v Šturiji druga. Prošnja za den. podporo neke bolne učiteljice se predloži dež. šol. svetu priporočilno v ugodno rešitev. V neki disciplinarni zadevi se razsodi. Urniki štirirazredne ljudske šole v Knežaku se potrdijo. Končno poroča g. predsednik, v kakem stanju so razprave glede otvoritve meščanske šole v Postojni. To poročilo se pritrjevalno vzame na znanje.

Skrb za šolstvo. Novomeško gimnazijsko poslopje je tako, da mu ni kmalu enakega. Vse staro, temno, tesno, nepripravno. V pritličju je nastanjena pastorka — deška ljudska šola. Treba bi dveh novih poslopij: eno za gimnazijo, drugo za ljudsko šolo. Toda z Dunaja je prišel glas, da nimajo denarja. Tako bodo staro poslopje malo pokrpali, ljudsko šolo vrgli na cesto — in vse bo zopet v redu!

Poročil se je v Središču g. Miroslav Šprager, učitelj v Št. Ilju nad Mariborom, z gđc. Maričo Majcenovičevo. Čestitamo!

*) Tu naj bi prišel dr. Šusteršič in njegovi somišljeniki gledat že nad eno leto bolnega siromaka. Vsi udje so mu otrpnili zaradi vlažnega stanovanja, ki ga je imel v Godoviču. Kako naj ta družina shaja z 80 K na mesec? Kakor kamen trdo srce mora imeti človek, ki se mu ne smili bolni oče, onemogla mati in dva drobna otročiča.

Cenjena šolska vodstva, ki smo jim poslali »Ročni zapisnik«, prosimo, da ga blagovolijo priporočati in razširjati med ondodnim učiteljstvom. Vodstvo Zaveze.

V višji plačilni razred. S Štajerskega nam poročajo, da je deželni zbor sklenil že v preteklem zasedanju izredno pomaknitev nekaterih šol v višji plačilni razred in da se ne bo več bavil s to zadevo. Kakor čujemo, je tozadevni sklep že poverjen v izvršitev posebnemu odseku deželnega šolskega sveta. Ni pa še znano, kdaj se zgodi ta pomaknitev, najbrže kmalu. Radovedni smo, koliko slovenskih šol bo deležnih te dobrote.

Kot priznanje za zaslužno delovanje na polju čebeloreje je dovolil štajerski deželni šolski svet g. Simonu Šala monu, nadučitelju pri Sv. Martinu pri Slovenjem Gradcu, 20 kron.

Med šolsko mladino po nekaterih občinah v vipavskem sodnem okraju se je pojavila škardatinka, ki se je posebno na Vrhpolju pri Vipavi precej razširila. Spoukom se je na ukaz c. kr. okraj. zdravnika za 14 dni prekinilo.

Praški „Nový Obzor“ objavlja v zadnji številki poročilo o IV. kranjski deželni učit. skupščini.

Kako bi šolska mladina najlepše slavila našega Prešerna, pesnika svetovne veljave, dne 3. decembra t. l. — Vsebina slavnosti na ljubljanskih šolah je že določena, in sicer bo mladina slišala slavnostni govor in dobila knjižice »Slava Prešernu«, oziroma manjši učenci slike pesnika. Najlepši spomin na to izredno slavnost pa bi bil, ko bi si slehna šola omislila Prešernov kip, ki bi ostal šoli kot učilo za domoznanski in slovstveni pouk. Da bi pa imele šole enak Prešernov obraz, bi bilo najbolje, če bi se kip posnel po ljubljanskem spomeniku. O toliko grajani muzi naše preprosto ljudstvo ne misli tako pregrešno kakor nekateri rahločutni gospodje. To kaže sledeči slučaj: Kmetici, stoječi pred spomenikom, sta pač vprašali mimoidočega dijaka, zakaj je ženska nad Prešernom tako razgaljena. Ta jima je kratko odgovoril: »To je Urška, ki je ušla povodnjemu možu iz Ljubljane, in zato je tako malo oblečena. Pribežala je v Prešernovo varstvo«. Ženski sta prav zadovoljni odšli s tem pojasnilom.

Ces. kr. izpraševalna komisija za splošne ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Vodja c. kr. ministrstva za prosveto in nauk je pooblastil c. kr. kranjski deželni šolski svet, da nastavi realnega učitelja Fr. Juvančiča v Ljubljani za eksaminatorja za francoski jezik pri c. kr. izpraševalni komisiji za splošne ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Obrtno šolstvo na Kranjskem. V državnem proračunu za leto 1906 so za obrtne učne zavode na Kranjskem postavljene nasledne vsote: Za umetno obrtno strokovno šolo v Ljubljani 70530 kron (med temi 63320 K za plače in remuneracije učiteljskega osebja); za strokovno šolo za lesno industrijo v Kočevju 27427 K (med temi 24357 K za plače in remuneracije) in za strokovno šolo za čipkarstvo v Idriji 10640 K (med temi 9740 K za plače in remuneracije) Skupaj 108597 K. Za obrtne nadaljevalne šole je preliminirana državna podpora v znesku 17000 K in za strokovne tečaje 500 K. Skupni stroški za obrtni pouk znašajo torej 126.097 K.

Razdelitev ljudske šole v Lazaretu pri Kopru. Šolske oblasti so odločile, da se dosedanja slovensko-italijanska ljudska šola v Kopru razdeli v slovenski in italijanski oddelek, ki bosta popolnoma samostojna. Na slovenski dvo-razrednici bosta poučevala učitelj-voditelj in ena podučiteljica na italijanski enorazrednici pa učiteljica-voditeljica III. razr. V smislu te razdelitve razpišejo natečaj. Začasno pa so nastavljeni gosp. nadučitelj Josip Bertok in podučiteljica gospica Amalija Muravec (na slovenskem oddelku) in gospica Emilija Benich na italijanskem oddelku. O naučnem jeziku otrok bodo odločali starši, oziroma varuhi. Občina je dobila nalog, da preskrbi prostore in druga učna sredstva.

50.000 kron za istrske Hrvate. Na sestanku hrvaških poslancev na Reki so sklenili, da darujejo ob priliki gibanja na Hrvaškem nabrano vsoto 50.000 K za konvikt hrvaških dijakov v Pazinu. Ta konvikt ima že 20.000 K fonda.

Proti poljubovanju rok. Na Dunaju izhajajoči zdravniški tednik »Medizinische Klinik« prinaša oster članek proti poljubovanju rok. Ako poljubi tuberkulozen človek komu roko, ostanejo bacili na koži. Dotičnik je s tem v veliki nevarnosti. — Pa tudi roka ni vedno tako čista, da bi bila vredna poljuba. — Kjer vlada ta razvada, naj jo odstranijo. Učiteljstvo stori lahko mnogo v tem pogledu.

Svarilo dijakom. Dne 16. oktobra je nastopilo vojaško službo šest učiteljev, ki so sicer maturo napravili z dobrim uspehom, služiti pa bodo morali zato, ker so bili pred pololožitvijo zrelostnega izpita asentirani in poprej niso prosili za obče znane ugodnosti v slučaju asentiranja pred prestano maturo. To naj služi v opomin dijakom, da se ravnajo po vojaških predpisih, oziroma se v dvomljivih rečeh dobro informirajo pri vojaških oblastvih. Dobro bi bilo, da gospodje profesorji ob naboru vse zato godne mladeniče opozore, da se ne dogajajo dan na dan slučaj, ki uničujejo eksistenco in kariero. Slednje se pogosto dogodi pri dijakih, ki dovršujejo gimnazijo in učiteljske.

Razgled po šolskem svetu.

— **Velike moralne sile.** Madridski list »España Moderna« prinaša spis španskega vojaškega dostojanstvenika Burquettea, da se je treba oprijeti »obrambne vzgoje«, a to je: treba razviti in učvrstiti velike moralne sile. Samo s pomočjo moralnih sil so postali Japonci neomejeni gospodarji žoltega plemena, in Japonsko morda prerodi že tekom XX. stoletja žolto pleme samo zato, ker postavlja vprašanje morale pred materijalno vprašanje.

— **Japonsko elementarno šolstvo.** Baron Suymatsu opisuje v londonskem »Indenpedent Review« japonsko ljudsko šolstvo. Obisk je obvezen za dečke in deklice od 6. do 10. leta, in sicer obiskujejo pouk skupno. Zato ni nobene nevarnosti za moralo, ker poučujejo moralo v šoli in navajajo mladino, da se mora v vsakem slučaju vesti lojalno, nesebično, patrijotsko, da mora ljubiti in spoštovati starše, da mora gojiti in ceniti prijateljstvo. Vsako japonsko dete se uči v najzgodnejši mladosti, da ima svoje dolžnosti.

— **Poljski jezik v Rusiji.** Rusko naučno ministrstvo je dne 3. t. m. dovolilo, da smejo na vseh zasebnih srednjih šolah v poljskem kraljestvu predavati vse predmete v poljščini, razen ruščine, ruske zgodovine in zemljepisja, ki ga morajo razlagati v ruščini. Tudi v zasebnih trgovskih šolah se dovoljuje poljščina z ravno tisto omejitvijo in pod pogojem, da gojenci napravijo izpit na državnih šolah.

— **Belgradsko vseučilišče.** V prvi semester se je vpisalo 300 slušateljev, 250 rednih in 50 izrednih. V ostalih semestrih je vpisanih okolo 4000 slušateljev. »Visoka škola«, ki so jo sedaj pretvorili v vseučilišče, je imela lani 600 slušateljev. — Novi statut zbuja pri dijakih veliko nevoljo, ker ima jako stroga določila. Zlasti jih razburja ukaz, da morajo biti prisotni pri vseh predavanjih. Dijaki nameravajo izročiti senatu spomenico, da naj odstranijo nekatera prestroga določila, sicer prete, da ostavijo vseučilišče.

— **Črnogorsko učiteljstvo** je poslalo vladi prošnjo za povišanje plač, ker se ne da tudi v svobodni kneževini Črni gori živeti z 60—80 K na mesec.

— **Mensa za učiteljice v Zagrebu.** Društvo učiteljic v Zagrebu otvori 1. novembra t. l. v Marovski ulici svojo oboedovalnico, kjer bo dobiti hrano za 24 K na mesec. Pravico do te jako vrle naprave imajo v prvi vrsti učiteljice, potem pa samostojne gospe in gospodične. Društvo učiteljic je obenem sklenilo, da bo prejemale brezplačno hrano ena učiteljska hči, ki se šola v Zagrebu. Tudi učiteljice, ki prebivajo za kratko dobo v Zagrebu, dobe stanovanje z vso oskrbo za 2 K na dan.

— **Hrvaško vseučilišče v Zagrebu** je imelo v preteklem poletnem semestru 1.147 slušateljev, od teh 83 izrednih. Bilo je 107 bogoslovcev, 727 pravnikov, 234 modroslovcev, 35 slušateljev gozdarskega oddelka in 44 farmacistov. Slušateljev je bilo iz Hrvaške 852, iz Ogrske 3.